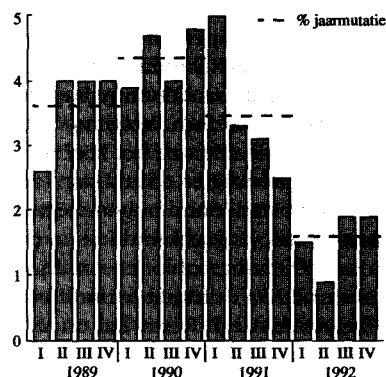

Consumptie

De binnenlandse consumptieve bestedingen door gezinshuishoudingen in 1992 waren, gecorrigeerd voor prijsveranderingen, 1,6% groter dan in 1991. Dit groeicijfer blijft duidelijk achter bij de stijgingspercentages in 1990 en 1991 van respectievelijk 4,4 en 3,4%, zie figuur 1. Het accres in het eerste halfjaar (1,3%) werd overtroffen in de tweede helft van 1992. In deze periode was de consumptie 1,9% groter dan in het overeenkomstige tijdvak van 1991.

De bestedingen aan voedings- en genotmiddelen waren vorig jaar 0,6% groter dan in 1991. Het bestedings-

Figuur 1. Binnenlandse consumptie gezinnen, volume, procentuele kwartaalsmutaties t.o.v. voorgaand jaar

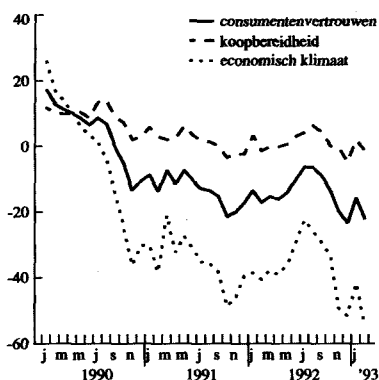

niveau van duurzame consumptiegoederen lag op nagenoeg hetzelfde peil als in 1991. In de eerste helft van 1992 deden zich relatief forse dalingen voor die werden gecompenseerd door de sterk oplopende autoverkoop in de laatste twee maanden van vorig jaar. De groei in 1992 werd vrijwel uitsluitend gedragen door de stijging van de consumptie van overige goederen en diensten (2,1%).

Consumentenvertrouwen

Volgens de uitkomsten van het *Consumenten Conjunctuuronderzoek* is het vertrouwen van de consument in de ontwikkeling van de economie in februari ten opzichte van januari duidelijk afgenomen. Op de vijf vragen die aan de indicator ten grondslag liggen, werden per saldo 22% meer

Figuur 2. Consumentenvertrouwen, saldo van positieve en negatieve antwoorden in % van het totaal

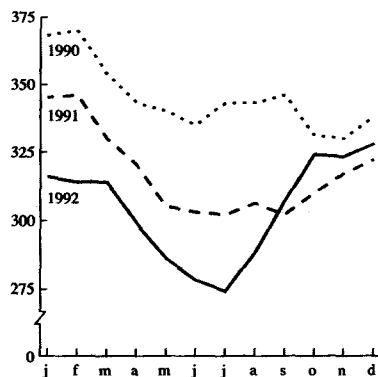
negatieve dan positieve antwoorden gegeven. In januari was dit 16%, zie figuur 2.

Met name is de beantwoording van de twee vragen naar de algemene economische situatie, samengevat in de indicator van het economische klimaat, opvallend. Per saldo werden in februari 54% meer negatieve dan positieve antwoorden gegeven. In januari was dit 42%. Het februari-cijfer is het laagste na januari 1983. Ook de indicator van de koopbereidheid verslechterde in februari. Overtroffen in januari de positieve antwoorden de negatieve nog met 2%, in februari was het saldo negatief (-1%). Met name de vraag of de consument de tijd gunstig acht om grote aankopen te doen, werd in februari negatiever beantwoord.

Werkloosheid

Het aantal geregistreerde werklozen was in de periode november 1992 - januari 1993 gemiddeld 328 duizend. Dat is zes duizend meer dan een jaar eerder, zie figuur 3. In de eerste drie

Figuur 3. Geregistreerde werklozen, driemaandsgemiddelden, x duizend

kwartalen van vorig jaar was het aantal geregistreerde werklozen nog 18 tot 32 duizend lager dan in 1991. In het laatste kwartaal was het echter zes duizend hoger dan een jaar eerder.

De meest recente cijfers bevestigen het beeld van een licht oplopende werkloosheid. Gemiddeld was in 1992 het aantal geregistreerde werklozen 16 duizend lager dan in het voorgaande jaar. In 1991 was de daling 27 duizend en in 1990 en 1989 ongeveer 44 duizend. De geregistreerde werkloosheid bedroeg vorig jaar 4,2% van de beroepsbevolking. In 1991 was het werkloosheidspercentage 4,5 en in 1988 nog 6,4.

Buitenland

Bruto binnenlands produkt

Het volume van het bruto binnenlands produkt (bbp) in het derde kwartaal van 1992 was in Nederland 1,3% groter dan in dezelfde periode van 1991. De groei over de eerste

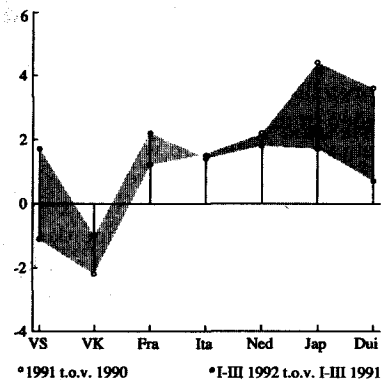

drie kwartalen van 1992 kwam hiermee op 1,8%. Dit ligt onder de toename over 1991 die 2,2% bedroeg. Een dergelijke ontwikkeling deed zich versterkt voor in Duitsland en Japan. De groei in deze twee landen lag over de eerste drie kwartalen in tegenstelling tot de groei over 1991 onder die van Nederland. In de Verenigde Staten (VS), het Verenigd Koninkrijk (VK) en Frankrijk is de economie in de eerste drie kwartalen van vorig jaar sterker gegroeid of minder sterk afgenomen dan in 1991. In het VK was de groei in beide perioden nog negatief. In figuur 4 is het verschil in groei tussen 1991 en 1992 in beeld gebracht.

Bruto investeringen in vaste activa

In het derde kwartaal van vorig jaar was het volume van de totale bruto investeringen in vaste activa in Nederland 0,5% kleiner dan in het der-

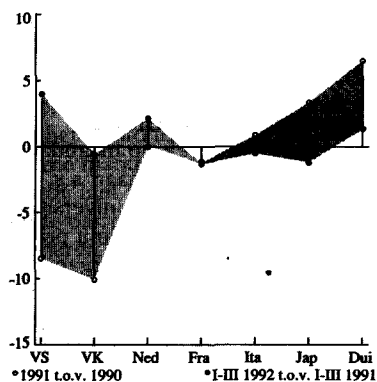
Figuur 4. Bbp/bnp, procentuele volumegroei

de kwartaal van 1991; in het tweede kwartaal was de daling 3,3%. Door een forse toename van de investeringen in het eerste kwartaal van 1992 (11,4%) was er over de eerste drie kwartalen van 1992 toch nog een groei (2,2%). Dit groeicijfer overtreft het jaarcijfer van 1991, maar blijft duidelijk achter bij de stijging in de drie daaraan voorafgaande jaren.

In de VS lieten de investeringen een fors herstel zien. Na een daling van het investeringsvolume in 1991 van 8,5% zijn de investeringen in de eerste drie kwartalen van 1992 met 4% gestegen, zie figuur 5. In het VK lagen de investeringen in het desbetreffende tijdvak van 1992 nagenoeg op hetzelfde niveau als een jaar eerder. In 1991 bedroeg de afnemering bijna 10%. In Duitsland bleef de groei van de investeringen in 1992 duidelijk achter bij 1991. Dit was ook het geval in Japan en Italië; ten opzichte van de eerste drie kwartalen van 1991 is het investeringsvolume in de overeenkomstige periode van 1992 in deze twee landen zelfs licht afgenomen.

Figuur 5. Bruto investeringen in vaste activa, procentuele volumegroei

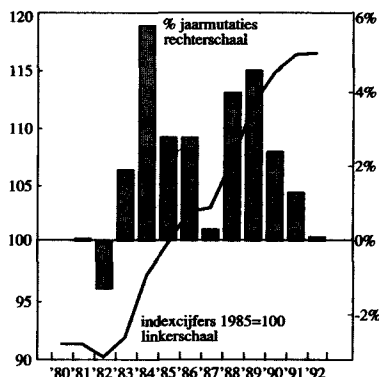

Focus: groei industriële productie stagneert

Uit figuur 6 blijkt dat het volume van de industriële productie in 1992 0,1% groter was dan in 1991. Hiermee is 1992 het derde achtereenvolgende jaar waarin de productiegroei afneemt. In 1991 was het productievolume 1,3% groter dan in het voorgaande jaar. De groei over 1990 was 2,4%, terwijl het stijgingspercentage over 1989 nog 4,6% bedroeg. Het accres over 1992 was het laagste na 1982. I

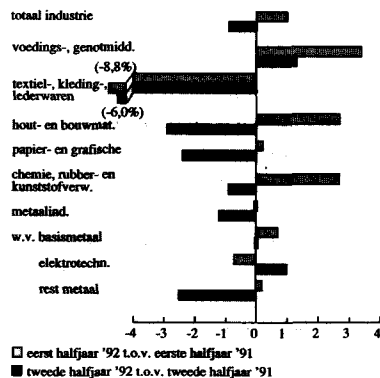
n de loop van 1992 is een afnemen de industriële bedrijvigheid waarneembaar. In de eerste helft van vorig jaar was het volume van de gemiddelde dagproductie nog 1% groter dan in de overeenkomstige periode van 1991. In het tweede halfjaar van 1992 nam het productievolumen met vrijwel hetzelfde percentage af.

Figuur 6. Productie industrie, volume

Over 1992 als geheel werd de grootste stijging van de productie waargenomen in de voedings- en genotmiddelenindustrie (2,3%), zie figuur 7. In de chemische, rubber-, en kunststofverwerkende industrie was het productievolume vorig jaar 1,0% groter dan in 1991. De stijging in het eerste halfjaar sloeg hier om in een daling in de tweede helft van 1992. Binnen de metaalindustrie kende de basismetaleen (0,4%) en de elektrotechnische industrie (0,1%) een geringe stijging, terwijl in de rest van de metaalindustrie het productievolumen met ruim 1% afnam. Voor de metaal als geheel resulteerde een daling van 0,6%.

Figuur 7. Procentuele volumegroei industriële productie per bedrijfsklasse

Bij deze uitkomsten wordt er op gewezen dat de ontwikkeling van de nominale (in geldbedragen uitgedrukte) toegevoegde waarde per bedrijfsklasse een ander beeld kan geven dan die van het volume van de productie, waarbij voor prijsveranderingen aan zowel de inputkant als aan de outputkant gecorrigeerd is. Uit de resultaten van de Kwartaalrekeningen voor de eerste drie kwartalen van 1992 is te zien dat de nominale groei in de de chemische industrie (met name in de basis-chemie) en in de (basis)metaalindustrie achterblijft bij de volumegroei. In de voedings- en genotmiddelenindustrie doet zich de omgekeerde situatie voor.

Deze bijdrage is ontleend aan het *Conjunctuurbericht*, nr. 2-93, dat wordt samengesteld door de hoofdafdeling Nationale Rekeningen van het CBS.